

фону та метаболізму здатні спровокувати розвиток онкологічного захворювання за рахунок зниження рівня імунної системи. Результатом таких змін є неможливість вчасного розпізнавання перетворених на злоякісні клітин та їх знищення. Крім того не менше значення мають розлади, котрі можуть призвести до скорочення кінцевих ділянок хромосом – теломер. Це призводить до збільшення ризику розвитку різних захворювань, у тому числі і онкологічних.

З метою встановлення впливу стресу на розвиток неопластичних процесів вчені з Народного госпіталю в Хенані (Китай) проаналізували дані про стан здоров'я понад 280 тисяч учасників тривалого дослідження в Північній Америці та Європі. Аналіз отриманих даних показав, що два види раку – пухлини кишківника та стравоходу – суттєво пов'язані з пережитим стресом.

Впродовж вивчення впливу хронічного стресу на розвиток пухлин науковці Монаського університету змогли на прикладі мишей довести, що хронічний стрес викликає ряд фізіологічних змін, які змушують ракові клітини рухатися швидше і поширюватися в інші частини тіла. В цьому процесі основну роль відіграє адреналін, який призводить до збільшення розміру та кількості лімфатичних судин навколо пухлини. Швидкість струму рідини в лімфатичних судинах зростає й лімфатичні судини стають розповсюджувачем ракових клітин.

Висновки. Аналіз даних щодо визначення впливу стресу на розвиток пухлин доводить здатність стресу біологічно перепрограмувати клітини імунної системи, що сприяє поширенню захворювання у віддалені органи. Таким чином, стрес служить основним харчуванням для злоякісної пухлини, призводячи до її швидкого зростання.

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ТУБЕРКУЛЬОЗУ: ЕПІДЕМІОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Макаревич В.О.

Науковий керівник: Тіщенко І.Ю.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

lera41304@gmail.com

Вступ. Туберкульоз був і залишається одним із найскладніших викликів для системи охорони здоров'я. Туберкульоз – це інфекційне захворювання, яке викликається *Mycobacterium tuberculosis*, для якого є характерним утворення специфічних гранул в різних органах і тканинах, а також ряд неспецифічних реакцій, які залежать від локалізації, форми та поширення процесу. За даними ВООЗ Україна знаходиться в тридцятці країн з найвищим показником захворюваності на ТБ і до двадцяти країн з найбільшою чисельністю випадків множинної резистентності

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, привела до масштабної гуманітарної кризи, яка охопила все населення України. За даними експертів в перспективі це може призвести до збільшення поширення ТБ. З 2022 році в Україні, особливо на територіях де ведуться активні бойові дії, значні проблеми з наданням якісної медичної допомоги, спричинене це не лише руйнуванням медичних закладів, а й браком медичних працівників, через їх виїзд за кордон або мобілізацію. Також в перші 6 місяців 2022 року були значні проблеми із забезпеченням потрібними лікувальними засобами. На збільшення захворюваності також вплинуло загальне погіршення стану здоров'я населення.

Мета дослідження. Визначення особливостей виникнення та поширення туберкульозної інфекції та оцінка епідеміологічної ситуації в Харківській та Дніпропетровській областях, аналіз сучасних особливостей перебігу та особливостей поширення в Україні туберкульозної інфекції.

Матеріали та методи. Аналітично-статистичні матеріали з туберкульозу Центру громадського здоров'я МОЗ України, Всесвітньої організації охорони здоров'я; звітна документація протитуберкульозних диспансерів Харківської і Дніпропетровської областей. Головні методи дослідження туберкульозу: епідеміологічний, бактеріоскопічний, бактеріологічний, біологічний, молекулярно-генетичний, імунологічний, статистичний та інструментальні методи.

Результати дослідження. Об'єктом нашого дослідження був збудник туберкульозу, особливості епідемічного процесу, закономірності розвитку та прояву цієї патології. Для вивчення особливостей епідемічного процесу туберкульозної інфекції було зібрано статистичний матеріал, вивчено та зведено отримані дані; проведено статистичний аналіз інформаційних джерел.

Збудники, які викликають туберкульоз у людини – *M. tuberculosis*, *M. bovis*, *M. africanum*, *M. microti*. Основним джерелом зараження є люди хворі на туберкульоз, що виділяють мікобактерію туберкульозу (МБТ). Найчастіше це хворі з туберкульозом легень. За даними ВООЗ, один такий хворий може за добу виділяти до 7 млрд. МБТ. Найбільш вагоме значення має аерогенний шлях передачі.

Харківська область знаходиться в п'ятірці регіонів з найменшим в Україні показником захворюваності на туберкульоз. Захворюваність на туберкульоз в області в 2022 році становила 23 на 100 тисяч населення, у 2021 році – 36,2 на 100 тисяч населення. У 2022 році захворюваність на туберкульоз в регіоні знизилась порівняно з 2021 роком. Показник смертності від туберкульозу, має тяж тенденцію до зниження, порівняно з 2021 роком. Але лікарі наголошують, що ці цифри оманливі і створюють хибне враження про реальне розповсюдження туберкульозної інфекції в регіоні. З початком повномасштабної війни більшість жителів цього регіону втратили доступ до повноцінної медичної допомоги, або виїхали за межі області. Саме це на думку спеціалістів і стало причиною зменшення кількості хворих на туберкульозну інфекцію. Епідемічна ситуація в Дніпропетровській області була і залишається складно. Вона входить до трійки регіонів України з найвищими показниками захворюваності на туберкульоз. З 2014 року в області щорічно фіксують незначне зниження захворюваності на активний туберкульоз, не враховуючи рецидиви. У 2022 році зареєстроване значне підвищення захворюваності на туберкульоз, що пов'язано з початком воєнних дій.

Висновки. Питання протидії туберкульозу в Україні є одним з пріоритетних напрямів державної політики у сфері охорони здоров'я і соціального розвитку та предметом міжнародних зобов'язань. Туберкульоз не тільки медична, а й соціально-політична проблема, яка віддзеркалює соціально-економічний стан країни, культурно-освітній рівень, благополуччя, добробут й освіченість населення, ступінь розвитку охорони здоров'я, у тому числі й фтизіатричної служби. Таким чином, високий рівень захворюваності та смертності на туберкульоз на сучасному етапі пов'язують із соціально-економічними труднощами в країні, недостатнім фінансуванням системи охорони здоров'я, у тому числі протитуберкульозних заходів, збільшенням питомої ваги полірезистентних штамів МБТ, розвитком епідемії ВІЛ-інфекції, а також низькою ефективністю заходів боротьби з туберкульозом серед вразливих груп населення. Впровадження запропонованих заходів дозволить подолати епідемію туберкульозу в Україні.